

O žabím králi neboli o vysvobození sexuality

Frank Peschel

Pohádky poukazují svými obrazy na hluboké pravdy člověka a jeho pozemského i duchovního života. Lze je vyložit různým způsobem, třeba kosmologicky či ve vztahu k jednotlivému životu, nebo i jako výraz duchovní stezky člověka. Vždy však poukazují obrazy na jeden určitý jev života, o kterém by si měl člověk získat hlubší pochopení, důležité pro jeho mravní růst. Pohledme na pohádku o Žabím králi z hlediska jednotlivého života a doplňme si ho potom krátkým pohledem na duchovní stezku.

Žabí král neboli železný Jindřich.

Za starých časů, kdy se ještě čarovalo, žil král, jehož dcery byly všechny krásné, ale nejmladší byla tak sličná, že i samo slunce, které toho přece tolik vidělo, se pokaždé údivem zastavilo, když jí zasvitlo do tváře. Poblíž královského zámku se prostíral hustý temný les a v tom lese pod starou lípou byla studánka. V horku dne si nejmladší královská dcera ráda vyšla do lesa a usedala na chladný okraj studánky. A když jí byla dlouhá chvíle, házela si zlatou koulí, vyhazovala ji do vzduchu a zase ji chytala. To byla její nejmilejší hračka.

Začátek pohádky zachycuje docela určitý okamžik života lidské duše před narozením. Nejmladší princezna, která představuje volní stránku duše, žije ještě v království svého otce, v duchovním světě. Ale už touží po stínu a chládku. Pohádka vystihuje okamžik, kdy lidská duše po dlouhém životě mezi vysokými andělskými hierarchiemi pociťuje touhu po samostatném bytí, které lze získat pouze životem v lidském těle na zemi. Duše samotná to ještě neví. Hraje si ještě se zlatou koulí, která zobrazuje duchovní zárodek budoucího těla, obsahující osudové dary celého vesmíru.

Jednou se stalo, že zlatá koulička minula princeznu nastavenou dlaň, buchla o zem a odkutálela se rovnou do vody. Princezna ji sledovala očima, ale zlatá koule zmizela a studánka byla hluboká, tak hluboká, že nikdo na dno nedohlédl. Princezna se dala do pláče, plakala čím dál hlasitěji a nemohla se nijak utěšit. A jak tak naříkala, někdo na ní zavolal:

„Copak je ti, princezničko, křičíš, že by se kámen nad tebou ustrnul.“ Princezna se rozhlížela, odkud ten hlas přichází, a pojednou spatřila, jak z vody vystrkoval hlavu tlustý šeredný žabák.

„To jsi ty, starý čvachtale?“ řekla princezna. „Pláču pro svou zlatou kouli, spadla mi do studánky.“

„Tak už se utiš a neplakej,“ odpověděl žabák, „zde je snadná pomoc, ale co mi dáš, když ti tvou hračku zase přinesu?“

„Co jen budeš chtít, milý žabáčku,“ řekla princezna, „dám ti třeba svoje šaty, perly, drahokamy, ba i zlatou korunku, co nosím.“ Žabák odvětil:

„O tvé šaty, perly, drahokamy ani o tvoji zlatou korunku nestojím, ale kdybys mě měla ráda a já kdybys si mohl s tebou hrát a být tvým kamarádem, sedat vedle tebe u tvého zlatého stolku, jíst z tvého zlatého talířku, pít z tvého zlatého pohárku a spát v tvé postýlce — to když mi slíbíš, ponořím se ke dnu a zlatou kouli ti vynesu.“

„Ale ano,“ řekla princezna, „všechno ti to slibuji, jen abys mi kouli už přinesl.“ Přitom si však myslela: Co to ten hloupý žabák plácá, žába sedí ve vodě mezi sobě rovnými a kuňká. Nemůže přece být žádnému člověku kamarádem.

Pohádka těmito obrazy naznačuje okamžik pozemského zplození, jak jej prožívá duše ještě nenarozeného dítěte. říká: *„Studánka je hluboká, na dno nikdo nedohlédl.“* Co všechno musí nastat na zemi, aby se sešli v pravou chvíli muž se ženou, kteří poskytují duši potřebné dědičné síly pro budoucí tělo a osudové podmínky přiměřené alespoň začátku nového života! Vládne tam nesmírná moudrost, které se můžeme blížit jen s úctou. *„Studánka je hluboká, na dno nikdo nedohlédl.“*

V okamžiku zplození se spojuje duchovní zárodek těla s pozemským zárodkem a duše začíná strádat, že ztratila spojení s budoucím osudem. Princezna pláče. Z hlubin se teď vynořuje žabák, který jediný může kouli vrátit. Osud člověka se spojuje s určitou dědičnou linií. Jeví se snad zplození a všechno, co s tím souvisí, duchovnímu pohledu v žabí podobě? Ptáme-li se svého zdravého citění na sexualitu, nacházíme v ní paradox. Na jedné straně nás mocně přitahuje a okouzluje, na druhé straně ji pečlivě zakrýváme jako něco nevzhledného a nepěkného. Ona má v sobě něco krásného, ale zároveň je spojena s něčím, co se nemá ukázat navenek. Sexualita žije ve zvláštní meziříši.

Žába je obojživelník. Napůl vychází z vody na pevninu, ale tam jakoby propadá zemské přitažlivosti. Vypadá jako přitlačená k zemi, což ji činí škaredou. Blízkost k vodě ji činí slizkou. Ale žába je velice citlivá na tlak vzduchu — na „náladu“ počasí. Dobře se ví, jakou roli hraje při setkání milenců i manželů „počasí“ mezi nimi. Citlivá oblast sympatie a antipatie umožňuje nebo znemožňuje v daném okamžiku zplození. Tak nalézáme ve vlastnostech žaby obraz dvou stran sexuality, nebo v pojetí pohádky spíš obraz té oblasti, do které vstupuje člověk při narození a jejíž jedinou branou je pozemské zplození.

Jakmile měl žabák od princezny slib, potopil se, spustil se ke dnu a za chvíli zase vyplul na hladinu, nesl v hubě zlatou kouli a vyhodil ji do trávy. Princezna si radostí až vyskočila, když opět uviděla svou krásnou hračku, honem ji sebrala a utíkala pryč. „Počkej, počkej,“ volal za ní žabák, „vezmi mě s sebou, já nemohu běhat tak rychle jako ty.“ Ale ať za ní kvákal, co mu hrdlo stačilo, princezna na to neslyšela, pospíchala domů a za chvíli už si na ubohého žabáka ani nevzpomněla. Žabákovi nezbylo, než se zase vrátit do hlubin své studně.

Druhého dne zasedla princezna s králem a se všemi dvořany ke stolu a začala jíst ze zlatého talířku. Najednou na schodišti: plesk, plác, plesk, plác; něco cápalo vzhůru po mramorových schodech, a když to doskákalo až nahoru, zaťukalo to na dveře a zavolalo:

„Princezničko nejmladší, otevři mi!“ Princezna se běžela podívat, kdo to je, otevřela dveře a — seděl tam žabák! Honem dveře přibouchla a vrátila se ke stolu, ale všecka se bála. Král viděl, jak jí srdce buší, a zeptal se:

„Co tě tak vylekalo, dceruško, stojí snad za dveřmi nějaký obr a chce si tě odvést?“

„Obr ne,“ odpověděla princezna, „ale šeredný žabák.“

„A co ti chce ten žabák?“

„Ach, tatínku, když jsem včera seděla u studánky a hrála si se svou zlatou kouličkou, spadla mi do vody; a protože jsem tuze plakala, ten žabák mi ji zase přinesl, a jelikož si to mermomocí vymíňoval, já mu slíbila, že bude mým kamarádem. Ovšem mě ani ve snu nenapadlo, že by mohl z té své vody ven. Ted' je za dveřmi a chce ke mně.“ Vtom podruhé něco zaťukalo na dveře a zavolalo:

*„Princezničko nejmladší,
otevři mi,
nezapomnělas snad,
cos mi slíbila
u studánky chlad'ouneké?
Princezničko nejmladší,
otevři mi.“*

Král zvažněl a řekl:

„Co jsi slíbila, musíš dodržet, jen jdi a otevři mu.“ Princezna šla a otevřela, žabák skočil dovnitř a hopity hop v patách za ní až k její židli. Tam zůstal sedět a žádal:

„Vyzdvihni mě k sobě!“ Princezně se nechtělo, otálela, až jí to král nakonec poručil. Sotva byl žabák na židli, chtěl na stůl, a když seděl na stole, zakvával:

„Přisuň mi blíž svůj zlatý talířek, ať můžeme jíst spolu.“ Princezna mu sice vyhověla, ale bylo vidět, jak nerada. Žabák si pochutnával, jí však každé soustečko vázlo v hrdle. Nakonec žabák řekl:

„Najedl jsem se dosyta, jsem unavený, odnes mě do svého pokojíčku a rozestel svou hedvábnou postýlku, půjdeme si lehnout!“ Princezna se dala do pláče, bála se studeného žabáka, kterého by se byla dříve ani nedotkla, a který měl nyní spát v její čisté krásné posteli. Ale král se rozhněval a řekl:

„Nesmíš ted' opovrhovat tím, kdo ti pomohl v tísní!“ A tak vzala princezna žabáka dvěma prsty, odnesla ho nahoru do svého pokojíku a posadila do kouta. Ale když ležela v posteli, žabák k ní přilezl a požádal:

„Jsem unavený a chci spát stejně dobře jako ty. Vyzdvihni mě, nebo to povím tvému otci.“ To už princezničku teprve rozhořčilo, zvedla žabáka a vši silou jím mrštila o zed'.

„Ted' už snad dáš pokoj, žabisko ohavné!“ Jenže když dopadl na zem, nebyl to už žabák, ale mladý králevic s hezkýma přívětivýma očima; ten se nyní po otcově vůli stal princezniným manželem a přítelem. Vypravoval jí, že ho zlá čarodějnice zaklela a nikdo jiný ho nemohl z té studně vysvobodit než jen ona jediná a zítra že si ji odveze do svého království.

Lidská duše je od té chvíle s touto oblastí nerozlučitelně spojena, i když si to nechce přiznat. V pubertě, kdy se duševní síly dospívajícího člověka spojují s tělesnými orgány, se občas vyvíjí odpor k vlastnímu tělu, což může vést až k nemocem (třeba u dívek k anorexii ap.). Přílehlavým obrazem této skutečnosti je setkání s žabákem. V pohádce žabák následuje princeznu a žádá: „Vyzdvihni mě k sobě!“ člověk nemá těmito silami opovrhovat, ale má je pozvednout na lidskou úroveň. To je vůle královského otce. Od podlahy chce žabák na židli, ze židle na stůl, odtamtud do horního pokoje a nakonec do postýlky. Tady se vyskytuje mez.

Ve spánku splývá člověk se svým tělem, ale nic o tom neví. To je ochrana. Nesmí chtít vědomě splývat s tím v sobě, co je zvířecího rázu. Princezna zvedá žabáka ještě výš, než on žádá (až k srdci, nebo nad hlavu?), a mrští jím o zeď, silný to projev lidského Já. Ale to právě bylo třeba. Oblast pozemského zplození, sexualita, je pro člověka jediná cesta k zemi a tím k plnému lidství, ale je z pohledu pohádky zakletá a má být vysvobozena. I zde se opět ukazuje paradox: ne sympatie, splynutí s ní ji vysvobozuje, ale antipatie v podobě poznání. Teprve tehdy, když hlubším poznáním vysvobodíme na sexualitě to, co ji činí napůl zvířecí, zjeví se nám zplození jako okamžik, ve kterém působí vesmírné tvůrčí síly a který umožňuje lidskému Já sestup na zem a zážitek svobody a lásky.

Potom usnuli. Nazítří ráno, sotva je slunce probudilo, přihrčel na nádvoří kočár tažený osmi bělouši, ti měli na hlavách bílé chocholy z pštrosích per a postroje ze zlatých řetízků, a vzadu na stupátku stál sluha mladého krále, věrný Jindřich. Věrný Jindřich se tak rmoutil, když jeho pán byl proměněn v žabáka, že si dal pobít srdce třemi železnými obručemi, aby se mu žalem nerozskočilo. Pomohl manželům nasednout do kočáru, který měl zavést mladého krále do jeho království. Sám si zase stoupl dozadu na stupátko, celý blažený, že jeho pán je konečně vysvobozený. Ujeli kus cesty. Pojednou uslyšel mladý král, že vzadu za ním cosi bouchlo, jako by se něco zlomilo. Otočil se a zvolal:

*„Jindřichu, osa rupla!“
Ale věrný Jindřich odpověděl:
„Ne, pane, obruč pukla
na mém srdci, jež se málem
rozskočilo velkým žalem,
když jste ve studánce seděl,
žabák, o vodě jen věděl.“*

Ještě jednou a pak potřetí se cestou ozvalo prásknutí, a mladý král se pokaždé domníval, že se láme vůz, a přece to dělaly jen ty obruče, jak odskakovaly od srdce věrného Jindřicha: tolik se radoval, že jeho pán je vysvobozen ze zakletí a šťasten.

Na konci pohádky najednou vystupuje železný Jindřich. Znamená člověka putujícího po duchovní stezce, který se snaží pochopit, proč člověk musí trávit část svého vývoje ve spojení s napůl ještě zvířecím tělem. Sotva tušíme intenzitu studu, kterého byl dřívější poutník schopen, usiloval-li o duchem prohloubený pohled na člověka. Krásným obrazem sebekázně poutníka hledajícího pravdu jsou tři železné obruče kolem Jindřichova srdce, které nakonec pukají radostí z produchovnění a proměnění lidské tělesnosti.